Cezaevinde Çevrim İçi Sınav Yasağı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	13.01.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/2869	Anayasa 42, 5275 s. CGTİHK

ÖZET

Kapalı ceza infaz kurumundaki açık öğretim öğrencisinin çevrim içi sınav talebi, genel güvenlik gerekçesiyle ve kişisel durumu değerlendirilmeden reddedildi. AYM eğitim hakkının ihlal edildiğine oy çokluğuyla karar verdi; tahliye nedeniyle 30.000 TL manevi tazminata hükmetti.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/cezaevinde-cevrim-ici-sinav-yasagi-egitim-hakki-aym-2021-2869/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/2869)

Karar Tarihi: 13/1/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 21/5/2026 - 33260

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan ve uzaktan öğretim programı uygulanan bir fakültede öğrenci olan kişinin çevrim içi sınavlara katılma talebinin reddedilmesi nedeniyle eğitim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan Ankara 28. Ağır Ceza Mahkemesinin 26/11/2018 tarihli kararı ile 9 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Hükümlü olarak Kayseri 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) olan başvurucu olayların meydana geldiği tarihte Ankara Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisidir. Başvurucu, anılan programın bir uzaktan öğretim programı olduğunu belirtmiştir.

3. Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulu Başkanlığı (Eğitim Kurulu) tarafından kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme uygulamaları kapsamında 15/10/2020 tarihinde bir karar alınmıştır. Kararın ilgili kısmında uzaktan eğitimin bir eğitim türü değil eğitim metodu olduğu ve uzaktan eğitim metodunun benimsenmesinin örgün eğitime yaygın eğitim vasfı kazandırmayacağı belirtilmiştir. Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan mahpusların örgün eğitimden değil yaygın eğitimden yararlanma hakkı olduğu belirtilmekle birlikte kapalı ceza infaz kurumunda tutulan mahpuslardan gerekli şartları sağlayanların salgın hastalık süresince uzaktan yapılacağı belirtilen sınavlara sınavın teknik detayları, içeriği ve formu da değerlendirilerek Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülmesi hâlinde ve bilgisayar sınıflarında kurum olanakları nispetinde görevli/kolluk nezaretinde katılabilecekleri ifade edilmiştir. Bununla birlikte sınavlara katılmak isteyen mahpusların gerekli olan domain şifreleri temin süreçleri için lüzumlu olan üniversite ders sınavlarının çevrim içi yapılacağına dair evrakı, güncel öğrenci belgesini ve çevrim içi sınav yapılacak internet sayfasının linklerini kuruma bildirmeleri gerektiği karara bağlanmıştır.

4. Başvurucu 15/10/2020 tarihli Eğitim Kurulu kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde, kayıtlı olduğu bölümün eğitim modelinin uzaktan eğitim olduğunu ifade etmiştir. Derslerin çevrim içi olarak yapıldığını ancak sınavların kampüste yüz yüze gerçekleştirildiğini belirterek internet erişimli bilgisayardan derslere katılmak istediğini, kampüste yapılacak sınavlara ise katılımının sağlanmasını istemiştir.

5. İtirazı inceleyen Kayseri 1. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) Eğitim Kurulunun 15/10/2020 tarihli kararında belirttiği domain şifreleri temin süreçleri için lüzumlu olan üniversite ders sınavlarının çevrim içi yapılacağına dair evrakın, güncel öğrenci belgesinin ve çevrim içi sınav yapılacak internet sayfasının linklerinin kuruma bildirilmesi hâlinde sınavlara katılım olanaklarının sağlanacağını belirterek 20/10/2020 tarihinde başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir.

6. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 10/11/2020 tarihinde kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle başvurucunun itirazını kesin olarak reddetmiştir.

7. Eğitim Kurulunca 23/11/2020 tarihinde kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme uygulamaları hususunda yeni bir karar alınmıştır. Kararda; internet ortamında derslere ve sınavlara katılmak için internet bağlantılı bilgisayardan yararlanmak isteyen mahpus sayısının on kişiden fazla olduğunu ve mahpusların tamamının terör örgütüne üye olma suçundan ceza infaz kurumunda bulunduğunu belirterek bu durumun domain şifresi ile açılan bilgisayar ekranlarının ağ kullanım alanının geniş olması nedeniyle kurum tarafından kısıtlanamaması ile birlikte düşünüldüğünde sınavlar için bilgisayar kullanımının kurum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği değerlendirilmiştir. Mahpusların kayıtlı oldukları üniversitelerin sınav evrakının fiziken kuruma gönderilmesi hâlinde kurum kontrolünde sınavların yüz yüze yapılabileceği belirtilerek terör örgütü mensubu olan mahpuslara internet bağlantılı bilgisayar kullandırılmayacağı ifade edilmiştir.

8. Başvurucu, bireysel başvuruya konu yargılamada İnfaz Hâkimliği nezdinde 23/11/2020 tarihli Eğitim Kurulu kararına itiraz etmiştir. Başvurucu, itiraz dilekçesinde Eğitim Kurulunun 23/11/2020 tarihli kararı ile örgün eğitim sisteminde verilen çevrim içi derslere giremeyeceğinin belirtilmesiyle

birlikte sınavlara girebileceğinin açıklandığını ve bu karara yaptığı itirazın İnfaz Hâkimliğinin 20/10/2020 tarihli kararı ile reddedildiğini, kararın gerekçesinde 23/11/2020 tarihli Eğitim Kurulu kararına yapılan atıfla lüzumlu olan bilgi ve belgelerin sunulması hâlinde çevrim içi sınavlara katılınmasına izin verileceğinin ifade edildiğini ileri sürmüştür. Sınava girmesine üç gün kala 23/11/2020 tarihli Eğitim Kurulu kararı ile sınavlara girmesinin engellendiğini vurgulayan başvurucu; Eğitim Kurulunun bu kararının yasal dayanaktan yoksun ve gerekçesiz olduğunu, bu nedenle kararın temel hak ve özgürlükleri ihlal ettiğini iddia etmiştir.

9. İnfaz Hâkimliği 26/11/2020 tarihli kararı ile başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Somut olayda, hükümlü dilekçesinde her ne kadar İnfaz Hakimliğimizin ve 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararları ile sınavlara katılımının sağlanabileceğinin belirtildiğini belirtmiş ise de ilgili kararlarda açıkça hükümlünün itirazının reddine karar verildiği, online sınavlara katılmak isteyen hükümlü ve tutukluların tamamının terör örgütü mensubu olması, bilgisayar ekranlarının ağ kullanım alanının geniş olması ve bu durumun kurumca kısıtlanmasının yapılamaması, bu durumun güvenlik zafiyetine neden olabileceği anlaşılmakla tüm bu hususlar nazara alındığında hükümlünün talebine ilişkin olarak Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının kararı usul ve yasaya uygun verilmesi nedeniyle hükümlünün itirazının reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıda gösterilen hüküm kurulmuştur."

10. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesi 29/12/2020 tarihinde kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle başvurucunun itirazını kesin olarak reddetmiştir.

11. Başvurucu, nihai kararı 15/1/2021 tarihinde öğrendikten sonra 20/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu; 28/11/2020 ve 29/11/2020 tarihinde yapılacak sınavlara birkaç gün kala Eğitim Kurulu tarafından 23/11/2020 tarihli kararın verildiğini, kararın soyut, muğlak ve gerekçeden yoksun olduğunu belirtmiştir. Mahpusların tehlikeliliğine ilişkin hususların 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 74 ila 76. maddeleri kapsamında bireyselleştirilmesi gerektiğini belirten başvurucu, eğitim hakkı ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Son olarak emin olmamakla birlikte diğer ceza infaz kurumlarında tutulan mahpusların eğitim haklarının engellenmediğini belirterek söz konusu uygulamanın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiştir.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, mevcut başvuruda inceleme yapılırken Anayasa'nın eğitim hakkına ilişkin hükmü kapsamında Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesinin içtihadı da dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının özü, eğitimini devam ettirmek amacıyla çevrim içi sınavlara katılma talebinin reddine yöneliktir. Başvurucu her ne kadar diğer ceza infaz kurumlarında tutulan mahpusların eğitim hakkına ilişkin kısıtlamalara tabi tutulmadığını ileri sürmekte ise de iddia ettiği farklı muameleyi ortaya koyamadığı gibi kendisine hangi sebebe dayalı olarak ayrımcılık yapıldığına ilişkin bir açıklamada da bulunmamıştır. Anayasa Mahkemesinin [2. B.], B. No: 2013/1123, 2/10/2013 kararında ayrımcılık iddiasının incelenebilmesi için başvurucuya kendisiyle benzer durumdaki kişilere yönelik farklı uygulamaların meşru bir temeli olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığının makul delillerle ortaya konulması gerektiği belirtilmiştir. Bu açıklama ışığında başvurucunun ihlal iddiaları eğitim hakkı kapsamında değerlendirilmiş, eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden anılan karar dikkate alınarak ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir. Bu bağlamda başvurucunun şikâyetlerinin bir bütün olarak Anayasa'nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir (benzer yönde bir değerlendirme için bkz. [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 77).

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan eğitim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa Mahkemesi B. No: 2013/583 sayılı kararında; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) gibi Anayasa'nın da devlete, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara eğitim öğretim imkânı sağlanması yönünde pozitif bir mükellefiyet yüklemediğini belirtmiştir. Bununla birlikte 5275 sayılı Kanun ve ilgili diğer düzenleyici işlemlerde mahpuslar için eğitsel, kültürel ve sosyal faaliyetlerin önemi vurgulanarak bu tür faaliyetlerin mahpusların topluma kazandırılmasındaki öneminin ortaya konulduğunu, yasal olarak devletin mahpuslara ceza infaz kurumunun imkânları çerçevesinde eğitim ve öğretim sağlama yükümlülüğü altına girdiğini eklemiştir (B. No: 2013/583, § 72).

18. Kanunlar uyarınca mahpuslara tanınan eğitim hakkının sınırlandırılması hususunda Anayasa ve Sözleşme'de bir yükümlülük yüklenmediği gerekçesiyle idarenin sınırsız bir takdir alanı olduğundan bahsedilemeyeceğini ifade eden Anayasa Mahkemesi, bununla birlikte ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal ve kaçınılmaz sonuçlarının gözönünde tutulması gerektiğini zira tutuklu ve hükümlülerin temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmalarının bu hakların onlar için ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı şeklinde de yorumlanamayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla anılan kararda, eğitim ve öğretim faaliyetlerine katılımın ceza infaz kurumunun imkânları çerçevesinde tanınması hâlinde bu katılımın ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonuçları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (B. No: 2013/583, § 73).
19. Anayasa Mahkemesi [2. B.], B. No: 2021/3350, 2/7/2025 kararında ceza infaz kurumunda

bulunan ve uzaktan öğretim programı uygulanan bir fakültede öğrenci olan başvurucunun çevrim içi sınavlara katılma talebinin ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek olası risklere ilişkin genel bir değerlendirme ile reddedilmesinin başvurucunun eğitim hakkını ihlal edip etmediğini incelemiştir. Kararda; 5275 sayılı Kanun'da ceza infaz kurumunda bulunan mahpusların örgün eğitime devamları hususunda açık bir düzenleme bulunmadığı, diğer bir ifadeyle mahpusların örgün eğitime katılım ve devamlarının sağlanması hususunda Kanun'un pozitif bir yükümlülük öngörmediği belirtilmiştir. Bununla birlikte örgün eğitim modelinde yapılan çevrim içi sınavlara mahpusların katılımına izin verilmesi hususunda 27/7/2007 tarihli ve 46/1 sayılı Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge ile Bakanlık Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 7/10/2020 tarihli yazısında düzenlemeler bulunduğu tespitine yer verilmiştir (B. No: 2021/3350, §§ 15-17).

20. Mezkûr kararda Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumu tarafından genel nitelikli ve bireyselleştirme yapılmadan alınan uzaktan öğretim faaliyetlerinin yürütülemeyeceğine ilişkin karara yönelik yargısal denetimde yalnızca ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek olası risklere dair genel bir değerlendirmeye yer verildiğini belirtmiştir. Kararda somut olayın koşullarına ilişkin idare ve yargı makamlarının herhangi bir incelemede bulunmadığı belirtilerek başvurucunun öznel durumu değerlendirilmeden karar verilmesinin eğitim hakkını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır (B. No: 2021/3350, §§ 21-24).

21. Başvuru konusu olayda da 23/11/2020 tarihli Eğitim Kurulu kararı ile genel güvenlik sebeplerine dayalı olarak çevrim içi sınavlara katılma hususunda yasak getirilmiş, İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesinin de somut olayın koşullarına ilişkin herhangi bir bireyselleştirme yapmaksızın Eğitim Kurulu kararında sunulan gerekçeyle başvurucunun şikâyetini ve itirazını reddettiği anlaşılmıştır. Bu durumda eldeki başvuru yönünden B. No: 2021/3350 sayılı karardaki yukarıda yapılan değerlendirmeler ve varılan neticeden ayrılmayı gerektirecek bir husus bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Bölüm Başkanı ve bir üye bu sonuca katılmamıştır.

III. GİDERİM

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Başvurucunun Ceza İnfaz Kurumundan 21/4/2024 tarihinde tahliye olduğu anlaşılmakla ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı değerlendirilmiştir.

25. Öte yandan eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Eğitim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE iki üyenin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,
C. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Kayseri 1. İnfaz Hâkimliğine (E.2020/4390, K.2020/4393) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/1/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün çevrimiçi sınavlara katılma talebinin reddedilmesi nedeniyle eğitim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Mahkememiz çoğunluğu tarafından, başvurucunun Anayasa'nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıda belirtilen gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başvurucunun hükümlü olarak bulunduğu Kurumun Eğitim Kurulunca 23/11/2020 tarihinde kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme uygulamaları hususunda yeni bir karar alınmıştır. Kararda; internet ortamında derslere ve sınavlara katılmak için internet bağlantılı bilgisayardan yararlanmak isteyen mahpus sayısının 10 kişiden fazla olduğu ve mahpusların tamamının terör örgütüne üye olma suçundan ceza infaz kurumunda bulunduğu belirtilerek bu durumun domain şifresi ile açılan bilgisayar ekranlarının ağ kullanım alanının geniş olması nedeni ile kurum tarafından kısıtlanamaması ile birlikte düşünüldüğünde sınavlar için bilgisayar kullanımının kurum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği değerlendirilmiş, mahpusların kayıtlı oldukları üniversitelerin sınav evrakının fiziken kuruma gönderilmesi hâlinde kurum kontrolünde sınavların yüz yüze yapılabileceği belirtilerek terör örgütü mensubu olan mahpuslara internet bağlantılı bilgisayar kullandırılmayacağı ifade edilmiştir. Başvurucu bu karara itiraz etmiş, İnfaz Hâkimliği tarafından Eğitim Kurulunun gerekçelerine yer verilerek başvurucunun itirazı reddedilmiş, yine Ağır Ceza Mahkemesine yapılan itiraz da kesin olarak reddedilmiştir.

Anayasa'nın 42. maddesi ve Sözleşme'nin eki 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesi ceza infaz kurumlarında mahkûmlara eğitim ve öğrenim faaliyeti imkânları sağlanması için bir düzenleme yapılmasını güvence altına almamaktadır (Bkz. AİHM, B. No: 46506/99, 46569/99, 46570/99, 4/9/2001). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de (AİHM) bir mahkeme tarafından mahkûmiyetine karar verildikten sonra tutukluluğuna denk gelen süre boyunca bir başvuranın üniversite eğitimine devam etmesinin engellenmesini, 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesi kapsamında eğitim hakkından

yoksun bırakılma olarak yorumlamamıştır (AİHM, B. No: 45138/98, 13 Ocak 2000; B. No: 46506/99, 4 Eylül 2001; B. No: 31320/02, 1 Haziran 2006). Mahkeme, başvuranın hapis cezası infaz edildiği sırada ortaöğretimin son yılını tamamlayamamasına ilişkin başvuruyu da açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olarak nitelendirmiştir (AİHM, B. No: 29343/10, 24 Eylül 2013).

Anayasa Mahkemesi'ne göre de eğitim hakkı, kamu otoritelerine bireyin eğitim ve öğrenim almasını engellememe negatif ödevini yüklemekle birlikte Anayasa'da öngörülen ilköğretim dışında devletin tüm bireylerin eğitim ve öğrenim almasını sağlayacak, barınma ve iaşe gibi ihtiyaçları karşılanması şeklinde bir pozitif ödev de yüklememektedir (B. No: 2012/782, 26/6/2014, § 36). Anayasa Mahkemesine göre, ceza infaz kurumlarında mahkûmların eğitimi için bir kurum açılmışsa mahkûmiyetin doğal sonuçları çerçevesinde mahkûmların eğitim faaliyetine erişiminin sağlanması gerekmektedir (B. No: 2013/583, 10/12/2014, §§ 71-72).

Anayasa Mahkemesi, B. No: 2021/6664, 6/10/2021 kararında, kapalı ceza infaz kurumlarında yaygın eğitime yönelik bir takım tespitlerde bulunmuş, 5275 sayılı Kanun ile ceza infaz kurumlarında internet kullanımının yalnızca eğitim ve iyileştirme faaliyetleri kapsamında ve idarenin takdir yetkisi içinde mümkün olduğunun öngörüldüğünü belirterek, 5275 sayılı Kanun'da öngörülen eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin kapsamının ise idarenin çıkardığı Yönetmelik ve Genelge şeklindeki düzenleyici işlemlerle somutlaştırıldığını belirtmiştir. Mahkeme, söz konusu kararında kapalı ceza infaz kurumunda bulunan başvurucunun öğrencisi olduğu yükseköğretim programının da 5275 sayılı Kanun'da öngörülen eğitim ve iyileştirme faaliyetleri kapsamında kabul edildiğinin anlaşıldığını, bununla birlikte Anayasa'da ve Sözleşme'de öngörülmemiş olmasına rağmen 5275 sayılı Kanun'la tutuklu ve hükümlülerin eğitim hakkı yönünden sağlandığı anlaşılan bu imkânın, ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonuçları ve ceza infaz kurumlarının olanakları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Mahkeme, idarenin de çıkardığı düzenleyici işlemlerle söz konusu gereklilikleri dikkate alarak tutuklu ve hükümlülerin eğitim ve iyileştirme kapsamında kabul edilen faaliyetlerden ne şekilde yararlanabileceğini yani devletin bu konudaki pozitif yükümlülüklerini ayrıntılı bir şekilde düzenlediğini, internet imkânı konusunda da Anayasa ve Sözleşme'de devlet yönünden herhangi bir yükümlülük öngörülmediği göz önüne alındığında idarenin bu konuda oldukça geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunun anlaşıldığını belirtmiştir (B. No: 2021/6664, §§ 39-41). Aynı kararda Anayasa Mahkemesi, bahsedilen düzenleyici işlemler konusunda idarenin uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen tavsiye niteliğindeki temel ilkeleri de dikkate alarak ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme faaliyetlerini ayrıntılı bir şekilde somutlaştırdığı tespitinde bulunmuştur (B. No: 2021/6664, §§ 39-40).

Tutuklu ve hükümlülerin eğitim hakkına yönelik değerlendirmelerde tutuklu ve hükümlüler açısından ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal sonuçlarının göz önünde tutulması zorunda olup, ceza infaz kurumlarının işlevi ve amacı kapsamında tutuklu ve hükümlülerin haklarının ceza infaz kurumuna girmekle zaten sınırlanmış olduğundan hükümlülerin eğitim hakkı açısından da aynı değerlendirme ve sonuca ulaşılması mümkündür.

Anayasa Mahkemesi, yasalar uyarınca mahkûmlara tanınan eğitim hakkının sınırlandırılması hususunda Anayasa ve Sözleşme'de bir yükümlülük yüklenmediği gerekçesi ile sınırsız bir takdir alanı olduğunun söylenemeyeceğini, bu durumda dahi Anayasa'nın 13. maddesindeki düzenlemenin esas alınacağını, Anayasa'nın 13. maddesindeki sınırlamanın hududu belirlenirken mahkûmlar açısından cezaevinde bulunmanın doğal ve kaçınılmaz sonuçlarının göz önünde tutulması gerektiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, mahkûmların temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmaları, bu hakların mahkûmlar için ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı anlamında değerlendirilmemelidir. Eğitim hakkı çerçevesinde eğitim ve öğrenim faaliyetlerine katılımın ceza infaz kurumunun imkânları çerçevesinde tanınması hâlinde bu katılımın cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz sonuçları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir (B. No: 2013/583, § 73).

Yine Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında vurgulandığı üzere, kural olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren yorum, uygulama ve sonuçlar Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi kapsamındadır (Bkz. B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42; [2. B.], B. No: 2012/1056, 16/4/2013, § 35).

İnfaz Hâkimliği, Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulunun kararını somut olay açısından değerlendirmiş, kararını gerekçelendirmiş ve hüküm kurmuş, söz konusu kararlar kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir. Mahkeme itirazın reddine gerekçe olarak, mahpus sayısının 10 kişiden fazla olduğu ve mahpusların tamamının terör örgütüne üye olma suçundan ceza infaz kurumunda bulunduğu, bu durumun domain şifresi ile açılan bilgisayar ekranlarının ağ kullanım alanının geniş olması nedeni ile kurum tarafından kısıtlanamaması sonucunu doğurduğu ve sınavlar için bilgisayar kullanımının kurum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği hususlarına yer vermiştir. Buna göre, hukuk kurallarının uygulanmasında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik mevcut değildir. Bu nedenle de çoğunluk görüşüne katılmak mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa'nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.